kisdobos

1974. NOVEMBER

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja
XXIV. évf. 2. sz.

Szerkesztő:
Kelemen Sándor
Levélcím:
Kisdobos szerkesztősége
1502 Budapest, Postafiók 100.
Telefon: 664-373
Kiadja
az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
Dr. Petrus György
Kiadóhivatal:
1374 Budapest VI., Révay utca 16.
Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető
bármely postahivatalnál,
a kézbesítőknél,
a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál
(KHI) 1900 Budapest
V., József nádor tér 1.
Közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a KHI
215-96162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Előfizetési díj
egy évre 40,— Ft
I. félévre 24,— Ft
II. félévre 16,— Ft
negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában
Felelős vezető:
Monori István vezérigazgató

INDEX: 25.442

Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem adunk vissza.
A címlap VIDA GYŐZŐ rajza
A hátsó címoldal
WAGNER JÁNOS rajza

FAÜLTETÉS — HÍDÉPÍTÉS

Bizonyára emlékeztek még Móra Ferenc „A király fája" című meséjére, amelyet szeptemberi számunkban közöltünk. S talán arra is, hogy Péternek, Ádámnak és Lászlónak különösen megtetszett az í... egyik sora, mégpedig ez: „... arról a fáról szedi a legjobb ízű almát, amelyet az apja ültetett." Kicsit elbeszélgettünk róla, s megkértünk benneteket, írjátok meg ti is véleményeteket az író e szép gondolatáról.

A fiúk megígérték, hogy ők fognak válaszolni a levelekre, mindenkinek külön-külön. S mivel közösen fogalmazzák meg a válaszokat, az aláírásuk is a közös lesz. Rájöttek, hogy nevük — Péter, Ádám, László — kezdőbetűje egy új nevet alkot: PÁL. Ez lett a közös nevük.

Három levélből idézek néhány sort.

Az egyik levélben ez áll: „Az én apukám is ültetett fákat a kertünkben: két cseresznyefát, egy meggyfát, két sárgabarackot, két szilvát és egy naspolyát. Már jó nagyok. A legjobb gyümölcs a mi kertünkben van. Sajnos almafánk nincs."

Részlet egy másik levélből: „A kertet a nagypapa gondozza. Én is segítek neki locsolni és kapálni a fák tövét. Elhatároztuk, hogy ősszel ültetünk még egy almafát, mert csak egy van."

S íme, a harmadik idézet, amely engem különösen megragadott: „Nekünk nincs kertünk csak erkélyünk, és arra nem lehet almafát ültetni, csak virágot... Az én apukám hidakat épít. Egyszer a tévében is benne volt a hídja. Mindenkinek tetszett... Egy füzetbe beírom apu hídjait, és ha majd nagyobb leszek, megnézem mindet."

Bizonyosan megteszi, és nemcsak megnézi, megcsodálja büszkén azokat a hidakat, hanem majd használja is együtt azzal a sok-sok emberrel, akinek arra visz az útja.

Az ember életében az a legszebb, a legnagyszerűbb, hogy amikor dolgozik, létrehoz, alkot valamit, nemcsak saját magára gondol, hanem a jövőre is, — a gyerekeire, az unokáira, sőt azok unokáira is. A mesében szereplő öregember tudja, hogy annak a fának a gyümölcsét ő már nem fogja élvezni, amelyet elültet, de azért ülteti a fát, gondosan, hozzáértéssel, szeretettel, hogy gyermekeinek és unokáinak ízes almát teremjen. És az a hídépítő apuka is, sok-sok társával együtt, azzal a tudattal építi a hidak sorát, hogy azokat száz vagy kétszáz év múlva is használják majd az emberek. Így jön létre és gyarapodik az emberiség közös kincse, melyhez munkájával mindenki hozzáad valamit. S így épül, szépül, gazdagodik a világ, s így válik egyre szebbé, boldogabbá az életünk. A legkisebb önzetlen hasznos cselekedet is gazdagítja valamivel az emberek közösségét.

Az apró tettek mellett vannak az embereknek nagy hősi tettei is, olyanok, amelyek az egész életet, az egész világot megváltoztatják. Ilyen tett az orosz munkások és parasztok forradalma, melynek 57-ik évfordulójáról éppen ebben a hónapban — november 7-én — emlékezünk meg. Ha már szóba került itt a hídépítés, jelképesen azt is mondhatjuk, hogy ez a forradalom olyan híd, amely egy új, szabad, boldog világba viszi át az emberiséget. Ilyen új világ épül hazánkban is. Ezért ünnepeljük mi is e forradalom évfordulóját.

A forradalom katonái 57 esztendővel ezelőtt — 1917-ben — azért harcoltak, és közülük nagyon sokan azért áldozták fel életüket is, hogy mi ma békében, boldogan élhessünk, dolgozhassunk. Gondoljunk rájuk tisztelettel és ápoljuk emléküket.

Vaszil Miszik

A lámpás

(Keleti motívum nyomán)

Emígy mesélik: egyik éjjelen
Hazafelé ment egy vak, s mentiben
Lámpást cipelt. Egy arra baktató
Megkérdi tőle: „Ugyan mire jó
Vaknak lámpás?” — „Ó, e lámpaláng
Nem nékem ég, de annak, aki lát,
S azért világítok, hogy a setétben
Korsóm s vizem hazavihessem épen.”

Grigássy Éva fordítása

Szergej Jeszenyin

Oroszország

(részlet)

De szeretlek, lágymosolyú hazám!
Nem tudva magam se, miért.
Tűnő örömöd sugaras dalán,
ha elámul a lágyfüvű rét.

Szeretem pihenőn a kaszásokat,
meg a réti szúnyogmuzsikát,
táncban lobogóhajú lányokat,
nevetőszavú harmonikát.

Sűrű pillák árnyas rejtekén
szép lányszemek ékszere ég...
Jó dajka, hazám, de szeretlek én!
Ringass el, erős menedék!

Rab Zsuzsa fordítása

Szergej Gorogyeckij

Bánat Miska

Hajléktalan kóborog,
csatangol a Bánat.
Komájánál bekopog,
ismeri a házat.

— Nyissál ajtót, Fjodoruska,
mondja neki s beköszön.
— Én vagyok a Bánat Miska,
itt állok a küszöbön.

— Régen nem vagy már rokonom,
menj utadra, Bánat.
Szerit-számát alig tudom
pénzem-gabonámnak.

Tovább megy a szomszéd házhoz,
— Fénylik minden ablak. —
Egykori, hű sógorához
Sírva bekopogtat:

— Fogadjál be, Jegoruska,
koldus a sorod.
Én vagyok a Bánat Miska,
öreg sógorod.

Jegor máront: — Sógor, látom,
bolond vagy te, dőre...
Kolhoz sofőrével lányom
most megy esküvőre.

Sír a csontos arcú Bánat,
verejtéke lecsorog.
Fölkeres egy nagy családot
s ablakukon bekopog:

— Édes komám, nyissál ajtót,
nyisd ki Szidoruska!
Vagyon néked kilenc rajkód,
itt a Bánat Miska.

— Három fiam vörös tiszt lett,
tanul öt leányom,
tejet iszik a legkisebb...
Ne zavard a házam!

— Mi történt itt, a csudába? —
Sír, zokog a Bánat.
S átváltozott pocsolyává,
soha föl nem támad.

Mert a vörös-nap csóvája
megölte. Elszáradt.

Hidas Antal fordítása

Sz. Romanovszkij

Az Éneklő hegy

Aljósa a szüleitől hallotta, hogy az erdőn túl van az Éneklő hegy, amely ha kedve tartja, úgy énekel, akár az emberek. Aljósa hitte is ezt, meg nem is, és vasárnap, amikor a szülei elmentek a piacra, magához vett egy darab kenyeret, és elindult, hogy megkeresse az Éneklő hegyet. Elhagyta az erdőt és a mezőt, s elhatározta, hogy előveszi a kenyerét és megebédel, de aztán meggondolta.

A magasból eléje tárult a széles zöldellő táj, amelyet kisebb nagyobb tavak tarkítottak. A madarak alatta szálldostak, s Aljósának úgy tűnt, hog mérhetetlen magasságból zuhan alá, belekapaszkodott a fűbe, behúnyta a szemét, és egészen közelről elnyújtott dúdolást hallott.

Olyan volt ez a dúdolás, mint amikor télen a szél énekelni próbál a kéményben, vagy amikor tavasszal egymáshoz érnek a fenyőfák ágai, s a hosszú téli némaság után összhangzón és ékesen zúgni kezdenek.

— Aljósa-a-a... — hallatszott ebben a zúgásban, gyermekien vékony hangon.

Mintha kérdezni akarnának tőle valamit, de hogy mit — egyelőre nem tudni.

Az Éneklő hegy!

Aljósa a szakadék fölé hajolt, látta a világoszöld ligetet alant, s a lila utat, melynek mindkét oldalán nagy fehér és szürke kövek hevertek. Először azt hitte, hogy tehéncsorda. S a szakadékban mindenütt, annak ragyogó falán fecskefészkek sokaságát fedezte fel.

A fecskék már régen elszálltak délre, a fészkek üresek voltak. A szél belefújt az üres fecskefészkekbe, mint az ember a kulcslyukba, s ettől keletkezett ez az elnyújtott, tompa dúdolás. A szél meg-megélénkült, és az Éneklő hegy olyan fájdalmas dalba kezdett, hogy Aljósa nyomban el akart menni. A szél azonban lökésszerű rohamokban érkezett, s ettől a dal vidám lett, messziről hangzó, mintha harmonika szólna.

Aj, mi búzát vetettünk, vetettünk,
Aj, Gyid-Ládó vetettünk, vetettünk!

— Óh! — csodálkozott Aljósa. Szeretett volna hallani még valami szépet. A szél azonban elcsendesedett, s a hegy nem énekelt. Aljósa megette a kenyerét, s nem győzve kivárni az újabb dalt, hazament.

Útközben vidám dal zengett a lelkében — s könnyebb volt a menés. Otthon vacsora után elmesélt a szüleinek mindent, ahogyan volt.

— Ismerem az Éneklő hegyet — mondta az apja. — Régebben kórusokat vittek oda, és énekeltek, a hegy pedig kísérte őket a dalával.

— Nem mindig kísérte — jegyezte meg az anyja, miközben leszedte az edényt az asztalról. — Nem minden nap.

— Hát mondtam én, hogy minden nap? — szólt ismét az apja. — Attól függ ez, honnan fúj a szél. Megesik, hogy hetekig egyetlen hangot sem ad. Télen pedig mindig hallgat — alszik a hó alatt. Tavasszal azonban, áprilisban vagy májusban elkezdi és nem tudja abbahagyni. Nem tudja kiénekelni, kisóhajtozni magát!

Az anyja leszedte az asztalt, szárazra törölte, elmosta az edényeket, de nem ült le, míg az apja oda nem hívta.

— Ülj ide hozzánk, Alexandrovna!

— Nem érek rá.

De mégis leült az asztalhoz, s Aljósa már a szemén látta, hogy mesélni akar valamit.

— Az öregek azt mondják, — kezdte, — hogy az Éneklő hegy dala azért szomorú...

— Tud vidáman is énekelni! — emlékezett Aljósa.

— Tud így is meg úgy is — bólintott az anyja, — de sokat szomorkodik. Miért? Mert voltak gyerekei — a fehér kövek, de leguraltak a lankára, elfutottak a különböző irányba. És az Éneklő hegy bánkódik utánuk, a gyermekei után, és hívja őket vissza: Miért hagytatok el engem?"

— Nincsenek messze tőle, — mondta Aljósa.

— Kik? — kérdezte az apja.

— A kövek — az Éneklő hegy gyerekei! Ott hevernek a fűben, nagyok, fehérek, de vannak köztük szürkék is. Azt hittem, hogy tehenek — mosolyodott el Aljósa.

— Nem tehenek, hanem bikák — helyesbített az apja. — Az ilyen köveket bikáknak hívják.

És elmosolyodott.

— Tejet nem adnak! Ha adnának, valóban teheneknek lehetne őket hívni...

— Ideje lefeküdni, — mondta az anyja, s miután eloltották a villanyt, s Aljósa bebújt az ágyába, az anyja föléje hajolt a sötétben, és suttogni kezdett neki, s az anyja szavaitól Aljósa arcán és fülén a lélegzés meleg hullámai remegtek.

— Azt mondod fiacskám, hogy ott vannak az anyjuk mellett. Neked úgy tűnik, hog közel vannak, neki azonban úgy, hogy nagyon is messze... Ott vannak tényleg, de mégse tudja megsimogatni őket! Lám, te is elmész az iskolába, sokáig nem vagy itthon, és én nyugtalan leszek... Mit nevetsz?

— Csiklandoz a lélegzésed.

— Ah,... Na, aludj. Gondolj valami nagyon szépre és aludj el. Csak nagyon mélyen aludj.

— Ahogy majd sikerül, — motyogta Aljósa már félálomban. Valami nagyon szépet álmodott, de hogy mit — nem tudja. Ahogy felébredt, mindent elfelejtett, s nem volt aki megmondhatta volna.

Sem az anyja, sem az apja, sem a tanító néni. Senkitől sem tudhatja meg, mit álmodott.

Lehet, hogy a zenéről?

Kelemen Sándor fordítása

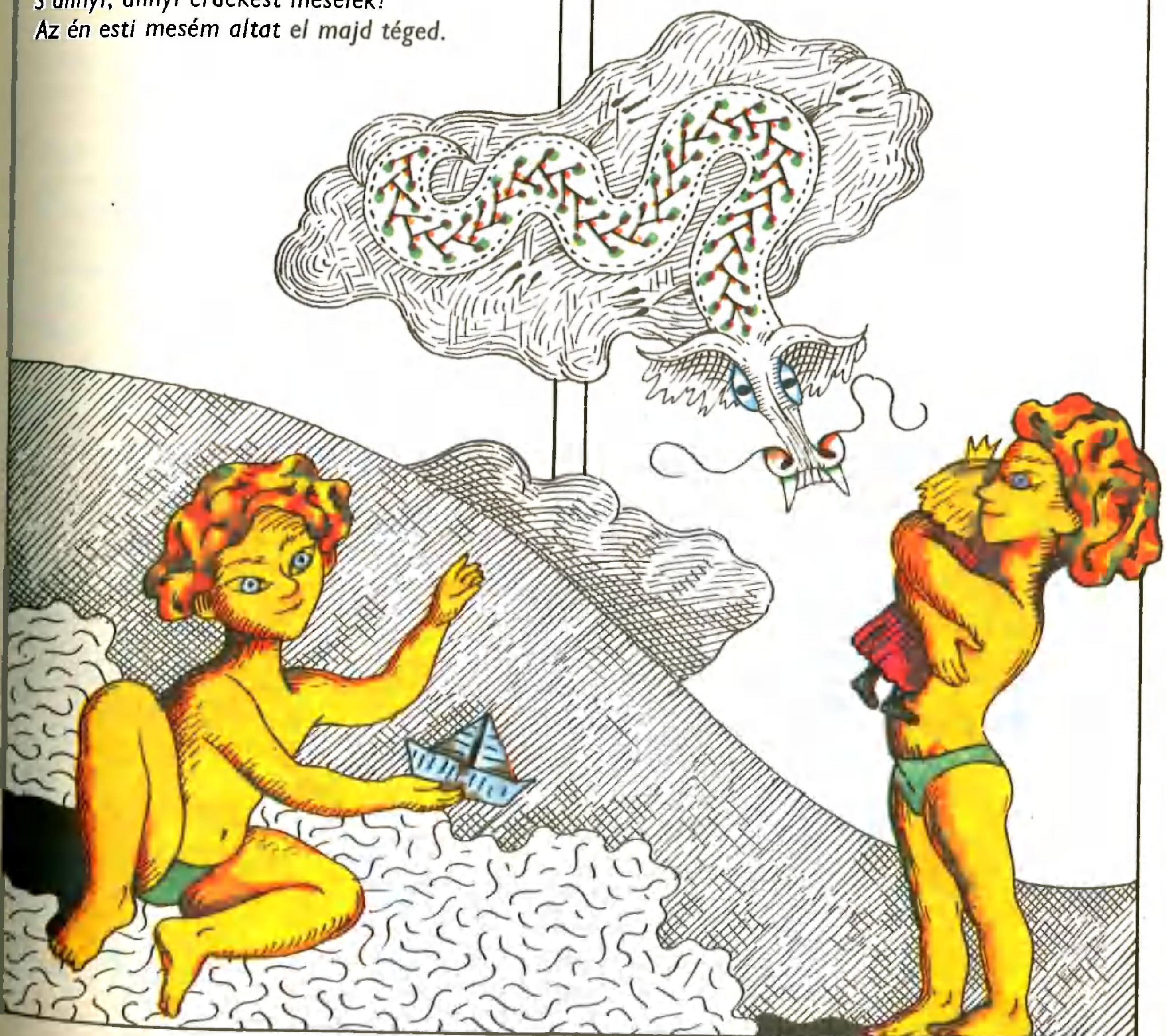
Osvát Erzsébet

Rólad mesélek...

Apróka ember voltál és egyszer
rám tekintettél nagy kerek szemmel
s így szóltál: „Vár lent a hajóm.
Most messze-messze utazom.
Én vagyok a hajó kapitánya.
A sok matróz parancsomat várja.
Indulok már. Te nem jöhetsz velem,
mert vihar törhet ránk a tengeren,
vagy a vízből felbukkan egy cápa
s megijednél tőle bizonyára.
De vele én bátran szembenézek
tudod, soha semmitől sem félek.
Hozok csigát, kagylót és temérdek kincset.
Neked adom, édesanyám, mindet!
S annyi, annyi érdekest mesélek!
Az én esti mesém altat el majd téged.

Meseországba készültél...

Hallod — szólsz — zúg a helikopterem.
Meseországba repül most velem.
Okos Katicát felkeresem én,
aki úgy túljárt a király eszén.
Pinocchiót is mára odavárom
és Micimackót. Mindkettő barátom.
Gonosz sárkányokkal birkózom meg majd.
Sisak lesz fejemen, a kezemben kard.
A szép királylányt kiszabadítom,
feleségül is veszem. Úgy bizony!
Hazarepülünk egy tüzes táltos hátán.
Ugye, édesanya, a kapuban vársz ránk?

Beteg lettél...

Lázrózsák lángoltak arcodon.
Hol várt rád a hajód, nem tudom,
hogy útra kelj vele a tengerekre.
Még dudálni sem volt biztosan kedve.
Matrózaidtól sem jött üzenet,
tudták, kapitányuk nagybeteg.
Híre futott Meseország-szerte
és meglátogattak egyszer este
legkedvesebb mesehőseid:
Babszem Jankó, Micimackó — mind.
A jó varázsló is közöttük volt
és egy pillanatra föléd hajolt.
Varázsszerek voltak akkor nála,
mert lázrózsáid eltűntek egycsapásra.
Nagy étvágyad támadt, akár egy óriásnak
s betegséged mintha elfújták volna másnap.
Elővetted mókás mesekönyved
és kacagtál, hogy kicsordult a könnyed.

Télapót vártad

Télapót vártad, vártad egyre.
Letelepedtél kedvenc helyedre,
az ablak mellé és onnan nézted,
mikor hozza a hópihéket.
Szürke köd borult bokrokra, fákra:
álltak a kertben vacogva, fázva
és veled együtt lesték a havat —
Aludni vágytak hópaplan alatt.
Csilingelt egyszer csak a csengő,
nem, nem száncsengő, a szobából szólt:
— Csingiling, köszöntsd már a Télapót!
Csingiling — csengett nagyvidáman,
— gyere gyorsan, itt van a szobában.
Beszaladtál és gyökeret vert lábad.
Csillogott a fa. Nem, te nem ezt vártad,
csalódtál és elsírtad magad.
Havat akartál, havat, sok havat!
Majd papírt kértél, hófehéret
és varázsoltál apró hópihéket.
Behavaztad kishúgod haját,
a karácsonyfa díszes, zöld gallyát...
Fénylett szemed, mint a gyertya lángja.
Derű áradt a kicsi szobára.
— Látjátok — szóltál — mégis hull a hó!
Én voltam, ugy-e, most a Télapó?

A hatodik születésnapod

Mennyire vártad, hogy már itt legyen!
Azt a napot soha nem felejtem el.
Megkaptad a játékűrhajót,
benne a két bátor űrhajóst.
Mégsem örültél meg oly nagyon
mint új táskádnak az asztalon.
Meg-meglóbáltad, a hátadra vetted,
nem is sejtetted, mily csodákat rejtett.
Megzörrent táskádban valami.
Szemed, szád kérdezte — ugyan mi
lehet? Mi bujkálhat benne,
talán kincsek? — néztél a szemembe.
— A tied már, szóltam — megnézheted.
Kipirult az arcod, a két füled,
mert felfedezted az ábécéskönyvet
sok-sok képpel és — lepottyant egy könnyed.
„Hisz nem tudok semmit elolvasni még" —
mondtad pityeregve — „pedig hogy
szeretnék!"
Megvigasztalt a tolltartód hamar,
észrevetted, mennyi titkot takar:
a hegyezőt, radírt, golyóstollat,
ceruzákat: sárgát és pirosat.
S te bámész boldogan birtokodba vetted
s felujjongtál: „Ezek aztán a kincsek!"
Majd hangtalanul átöleltél minket.

Egy régi szeptember

Alig pitymallott, felébredtél
és engem is így ébresztgettél:
— Kelj fel, mert elkésünk, anyukám!
Add gyorsan az ünneplő ruhám!
Nem kellett nógatni, mint máskor — egyél,
fogyott a kávé, a vajas kenyér.
Egész úton szótlan szorítottad kezem:
— Édesanya —, kértél — maradj mindig velem.
Végre megérkeztünk már az iskolába,
kapuja előttünk szélesre kitárva.
Udvarán zsibongott, játszott a sok gyerek.
Nézted, nézted őket — mind ismeretlenek.
De mégsem! Egy fánál egyszer csak meglátod
szomszédék Ferkóját, a legjobb barátod.
Éreztem, hogy kezed, akár egy kicsi gyík
szempillantás alatt kezemből kisiklik,
s eltűntél mellőlem. Én örömmel láttam,
társadra találtál már az iskolában.
Megnőttél azóta, kisdobos vagy régen,
Égszínkék nyakkendőd leng-lobog a szélben.

VIDA GYŐZŐ rajzai

Patay László

A mi cinegéink

Van nekünk egy kertünk. No, nem nagy az egész, csupán akkorácska, hogy éppen elfér benne néhány gyümölcsfa, egy jegenyefa, egypár tő szőlő, egy sor egész nyáron virító bokorrózsa, meg egy picike pázsit, ahol leheveredhetünk, ha már nagyon elfáradtunk a kerti munkában. Drótsövény övezi ezt a kicsi kertet, de hogy ne legyen olyan sivár a kerítés sem, hát körbe ültettük a tövét szederindákkal. Két év sem tellett belé, a szeder elburjánzott, és minden kőfalnál jobban elrejtette kertünket a kandi külvilág elől. De nemcsak elrejtette, még hüvelyknyi nagy, nemes, kék hamvú szederszemeket is termett. Annyit, hogy alig győztük leenni róla.

Csupán egyetlen hibája volt ennek a parányi paradicsomnak, hogy a madárdal hiányzott belőle. Pedig a szedersövényt is elsősorban madarak védelmére csináltuk.

Fáink még fiatalok voltak ahhoz, hogy megodvasodva cinegéknek, nyaktekercseknek, harkályoknak, s más odúlakóknak nyújtsanak menedéket, s a bokorlakó fajok hiába is raktak fészket a szedersövénybe, mert az minduntalan áldozatul esett az arra kódorgó macskák étvágyának. Egyszer ugyan egy feketerigó is fészket rakott a jegenyefánkra, de azt meg a szomszéd lelőtte légpuskával. Igaz, elvették tőle a légfegyvert — mert azt csakis a lőtéren, célbalövésre szabad használni —, de attól a rigó nem támadt még fel, s újra csak madár nélkül maradt a kertünk.

Márpedig mit ér a legszebb park, ha hiányzik belőle a madárdal!

Ráadásul hiába permeteztünk, tele volt kukaccal és pondróval minden gyümölcsünk, ami termett. A kerti veteményekkel pedig a hangyák, csimaszok és a lótetvek bántak el csúnyául. Hiába, még a legjobb permetezőszer sem képes megfékezni a kártevő rovarok ármádiáját, ha nincs madár, amely irtsa őket.

Már-már beletörődtünk a madártalanságba, amikor egy napon Péter fiam lelkendezve jött fel a kertből.

— Apa, apa! Képzeld egy cinegefészket találtam! — kiáltotta, és már húzott, vonszolt is magával.

— Hol te? — kérdeztem tőle felvillanyozódva.

— Képzeld! Belefészkelt a kiskaput megtámasztó eternitcsőbe! — mesélte kipirulva, miközben robogtunk lefelé a lépcsőn.

A kert éppen olyan volt mint máskor. Kihalt és néma. A virágokat körbezsongó méhek zümmögésén és egy sárga-fekete csíkos potrohú dongó brummogásán kívül semmit sem hallottunk, és semmiféle mozgást sem észleltünk az égegyadta világon. De pontosan ott, ahol Péter a fészket mondta, a kapuoszlop gyámolának illesztésében, egy szénaszál vége kandikált ki az alig ötforintnyi lyukacskából. Odalopakodtunk és bekukucskáltunk. Három picike tojás világított elő azok közül a fűszálak és pihék közül, amelyekkel a gondos mama betakargatta őket. Lehet, hogy több is volt, de azokat nem láttuk. Sietve visszahúzódtunk, nehogy megzavarjuk a cinkét, s miattunk elhagyja a fészkét.

Péter teljesen odavolt a madárkákért. Még szerencse, hogy iskolába is kellett mennie, különben reggeltől estig a verandánkon gubbasztott volna, s tízszeres nagyítású látcsövemen át figyelte volna, hogy mikor jön az anyamadár, s mikor repül el újra.

Szíve szerint persze közelről is naponta megvizsgálta volna a fészket, de mert okos fiú volt, megértette, hogy csak világgá riasztja a cinegeszülőket, ha háborgatja őket, és akkor újra madár nélkül marad a kertünk.

Öt nap telt el, s a hatodikon hiába leste Péter a madárkákat.

— Apa, biztosan megfogta őket valami kóbormacska! — Majdnem sírvafakadt, s már fogta is a „dugós puskáját", mert halált mondott a környék valamennyi macskájára, hogy bosszút álljon a cinegékért.

Szerencsére sikerült elejét vennem a „macskavésznek". Cinegénk ugyanis jól megválasztotta, hogy hova építse a fészkét, s én tudtam, hogy nincs az a cirmos a világon, amelyik hozzá tudott volna férkőzni. Egyszerűen az történt, hogy a cinegemama letojta valamennyi tojását, s kotlani kezdett rajtuk.

Hitte is, nem is Péter azt, amit mondtam, de csak akkor nyugodott meg egészen, amikor estefelé szeme láttára surrant ki a fészek nyílásán egy madárka.

Hogy Petinek örömet szerezzek, elhatároztam, hogy felcsapunk cinegedajkának, és segítünk a szülőknek felnevelni a fiókákat. Arra persze csak később jöttünk rá, hogy nem is olyan könnyű munka az! Feneketlen gyomruk van a cinkéknek. Naponta pontosan annyi rovart és magot esznek, amennyi a testüknek a súlya. Igaz, ez nem is sok, emberi mértékkel mérve, de gondoljátok csak el, mi volna, ha egy kisfiú vagy kislány 20 kilogramm ételt enne naponta. Ugye milyen gond volna előteremteni édesanyának meg édesapának? S ha összeadjuk, mennyit fogyaszt egy cinkecsalád egy évben, akkor is szép kis rovarhegy emelkedik fel belőle. Az egyszerűség kedvéért vegyünk egy 10 főből álló cinkecsaládot, melynek átlagsúlya kerek két deka-

BIRKÁS ÁKOS rajza

gramm. Egy nap tehát megesznek húsz deka rovart, s háromszázhatvanötször annyit, azaz 73 kilogrammot egy évben. Gondoljátok el; tíz picike madárka! Csoda-e, ha egyetlen cinegepár fékentartja egy egész kert rovarkártevőit? S ezt akartuk mi éppen! Ezért szerettük volna kertünkbe szoktatni a cinegéket.

Egy pici asztalt csináltunk, s azt egy karó hegyébe szögezve elhelyeztük a fészek közelében. Azután pedig fölcsaptunk rovarvadásznak. Hangyatojást gyűjtöttünk a közeli erdőben, legyeket fogdostunk, összeszedtünk minden pondrót, férget, amit csak találtunk, és odahordtuk az asztalkára.

Mire — tizennégy nap múlva — kikeltek a fiókák, szüleik már megszokták a terített asztalt, és vidáman cirregve sürögtek-forogtak, hordták az ennivalót a hét éhes, tátogó kis szájba. Mert mint utóbb kiderült, hét fiókát rejtegetett a fészek.

Hanem feneketlen gyomruk volt a fiókáknak, s bármennyit is segítettünk a szüleiknek, az mind kevés volt. Szerencsére a kertünk annyira tele volt pondróval, hogy a cinkeszülőknek egyetlen pillanatig sem okozott gondot fiaik ellátása. Még a szőrös papmacskahernyókat és a fehér szövőlepke hernyóit is elpusztították, amelyek pedig kevés madárnak ízlenek rajtuk kívül.

Ujabb két hét múltán repülőssé váltak a fiókák. Előbb egy, majd egy másik is fölült a fészek peremére, s addig bámulták az elébük táruló ismeretlen világot, mígnem az ugyancsak kíváncsi harmadik, le nem lökdöste onnan őket.

Kétségbeesve tárták szét gyönge szárnyacskáikat, és csapkodtak ahogy tőlük tellett, s vergődésüket bizony a legjobb indulattal sem nevezhettük még repülésnek. Csupán annyit segített rajtuk, hogy nem pottyantak egyenest a földre, hanem keserves erőlködéssel sikerült kikötniök az etetőasztalka szélén.

Péter megörült, mert azt hitte, hogy a kis cinkék egyből nekilátnak és befalatozzák az asztalra tett eleséget. Korai volt az öröme, még nem tudtak enni a fiókák. Hiszen ezidáig csak a szájukat kellett kitátani, és a szüleik máris tömték beléjük az ételt.

Delelőre sem ért még a nap, mire valamennyi cinkefióka elhagyta az odut. Melyik a földre esett, melyik a közeli fa ágán kötött ki végül, ahol egy ideig félve bambulászott, majd bátorságot véve átugrott egy közeli ágra. Arról egy újabbra, mind messzebb és messzebb, s csakhamar egészen jól tudta már a szárnyát használni. Így gyakoroltak napestig a fiókák. — Szit szit — mondogatták egymásnak, miközben kóstolgatták a repülés számukra új tudományát.

Apjuk, anyjuk szorgalmasan fogdosta és hordta utánuk az ételt. Más dolguk sem volt a kiscinkéknek, minthogy a szájukat eltátsák. Tátogtak is menten, ahogy a szüleiket meglátták! Szegény cinkemamának és papának egy szikra megállása sem volt a nap lenyugtáig.

Szerencsére néhány nap alatt csak megtanultak egyedül enni a kicsi cinkék, és attól kezdve szorgalmasan kutattak rovarok után a fákon, a lepergett avarban, a szedersövény aljában. De meg is fogyott a kertünk kártevő állománya! Csak imitt-amott elvétve lehetett egy-egy kártevő rovart találni.

Arra is hamar rájöttek pártfogoltjaink, hogy mi hordjuk az asztalkára az ételt.

Sitt-sitt, szitt-szitt — mondogatták, ha az etetőhöz léptünk s máris a közeli ágakon tornáztak. Ha pedig véleményük szerint túl sokáig pepecseltünk ott, hát — terrettettetet — még ránk is kiabáltak!

Szóval jó barátságba keveredtünk velük, s különösen Péter, akitől a madárkák egy cseppet sem féltek. Akkor sem rebbentek fel az etetőasztalkáról, ha egészen melléjük lépett. Persze Peti is nagyon vigyázott, hogy meg ne riassza őket.

Amikor aztán a cinege pár újra fészkelt az eternitcsőben — mert a széncinkék évente kétszer is raknak fészket —, akkor megpróbálkoztunk valami egészen újjal. Attól kezdve, hogy kikeltek a fiókák, csak nagyon kevés eleséget tettünk a tálcára.

A cinegeszülők eleinte mérgelődtek, és felháborodva csirregtek, de nem tehettek mást, kénytelenek voltak eledel után nézni. Ám ehhez el kellett hagyniuk a fészek közvetlen környékét. Ezt kihasználva, gyorsan odasiettünk, és egy hosszú csipesz segítségével, hangyatojást, legyeket, bogarakat adtunk, az akkor még vak és csupasz fiókáknak. — Cii — szit —, mondtuk mi is, mint a mamájuk, és a kiscinkék azonnal kitátották csőröcskéjüket erre a hangra.

Ahogy nőttek, tollasodtak, úgy ismerték meg egyre jobban Pétert. Mint tudjátok, az első fészekalj fiai sem féltek tőle, de ezek alighanem valami hatalmas, tollatlan cinkének nézték, mert azonnal tátongani kezdtek és csirregő hangon enni kértek, valahányszor a fészekhez közelített. Miután pedig kiröpültek, a vállára és a fejére szálltak, a tenyeréből ettek, sőt egyik-másikuk a köpenye zsebébe is belebújt, abban a reményben, hogy hátha ott akad valami különösen kövér és jóízű hernyóra.

Szóval volt már végre madár a kertünkben! Egykettő ugyan elvándorolt a fiókákból, de a többi tartotta velünk — no meg az etetőasztalkával — a barátságot. Ha el is csavarogtak néha, mindig vissza is tértek.

Persze hiába etettük volna őket, ha nincs hol éjszakázzanak, vagy ha a felelőtlen csúzlis és légpuskás emberektől, és legfőbb ellenségeiktől a kóbormacskáktól meg nem védjük őket. Mesterséges fészeküregeket csináltunk, a macskákat pedig végérvényesen számüztük kertünk környékéről.

Nagy Katalin
Emlékkönyv nélkül

Második rész

Milán azért került volna be az emlékkönyvbe, mert ő volt az egyetlen fiú, akivel sose verekedtem, hanem szerelmes voltam belé; egy egész délután.

Már akkor elhatároztam, hogy szerelmes leszek, amikor megtudtam, hogy ő lesz a koszorúslegény. Egyáltalán: borzasztó boldog voltam, hogy meghívtak a lakodalomba. Attól kezdve, hogy megtudtam, én is koszorúslány leszek, nem is játszottam többé háborúst, se futballmeccset; ki se mentem az udvarra. Bezárkóztam a szobába, hogy ne zavarjanak az unokatestvéreim, és eljátszottam az egész esküvőt. Persze én voltam a menyasszony, a fejemre tűztem a tüllfüggönyt fátyolnak, és csak bámultam a tükörbe, hogy milyen szép vagyok. Néha a tarkómra tűztem, néha a fejem búbjára, próbálgattam, hogy lehetnék még szebb. Az arcomra is borítottam egyszer — emlékeztem ilyen menyasszonyra —, csak nem láttam keresztül a függönyön, és nekimentem a szekrénynek. Pedig akkor éppen ott tartottam, hogy vonulunk a népek között, és mindenki éljenez.

Még hat koszorúslány volt, azok már nagylányok, mind csináltatott magának földig érő selyemruhát, egyformát. A varrónőt jól ismertem, a mellettünk levő házban lakott, csak egy szobában, viszont egyenesen az utcáról lehetett bemenni. Néha, ha jó kedvem volt, Frisz Mariska ajtaja előtt is elsöpörtem a járdát, fellocsoltam neki is. Mariska hálából folyton babaruhát akart varrni nekem, sopánkodott, mert nem kellett. Most aztán bepótolta! Addig szabott, addig próbált, míg a hat ruhából hat és fél lett: csinált nekem is egy kisruhát, földigérőt, mint a többinek. Nem is nagyon álltam szóba már az unokatestvéreimmel, úgy döntöttem, most már végleg lány leszek. Az osztályban a kislányok áhítattal hallgatták a dolgokat, volt aki irigyelte a ruhát, de a legtöbben Milánt.

Milán nem a városból való volt, nem is tudott magyarul. A vőlegény családjából külföldről is jöttek rokonok, Milán is közéjük tartozott. Az esküvő előtt a koszorúslegények fiákerrel mentek a koszorúslányokért, vitték nekik a csokrokat. Milán is jött értem, de a mamájával, mert ő szégyellte a virágot. Gyönyörű mamája volt, úgy hívták, hogy Jelena. Mindenkire nevetett, és beszélt is kedvesen, nem zavarta, hogy nem értjük a szavát. Kicsit megnyomta Milán fejét, akkor ő meghajolt előttem, és átadta a csokrot mégis. Karonfogva vonultunk ki az utcára, a szomszédok mind kiálltak a kapuba és nézték minket. A fiákerest, Polyák sógort jól ismertem. Rokon is volt, és néha megengedte, hogy a bakra üljek, én hajtsam a lovakat. A lovak is megismertek, mert az egyik hátranézett és nyihogott. Ennek nagyon megörültem, főleg hogy Milán látta, oda is mentem gyorsan és megvakartam a ló fülét. Milán fogta addig a csokromat.

A lakodalom a menyasszonyék udvarán volt, sátorban. Nem mindenki fért oda, csak aki fontos. például a koszorúslányok és a trombita zenekar. Sok vendégnek a lakásban terítettek, ami igazán nem sokat ért. Ott ültek az unokatestvéreim is, de nem ettek, hanem beszélgettek egymással, ami rossz jel volt. Bár én se ettem egy falatot se, de csak azért, mert úgy gondoltam, így jobban tetszem Milánnak. Nekem borzasztóan tetszett Milán, főleg az, hogy olyan édes kicsi lába volt.

Alig vártam, hogy kezdődjék a tánc. A koszorúslegények sorba felkérték a lányokat. Úgy táncoltak, hogy két újjal felcsípték a hosszú szoknyájukat. Milán csak ült mellettem, mozdíthatatlan volt, mint otthon a fürdőkádunk. Néha megvakarta a nyakát. A felnőttek már mind táncoltak, csak mi ültünk az asztalnál, és bámultuk a lerágott csirkecsontokat. Később az unokatestvéreim elvonszolták Milánt. Láttam, hogy magyaráznak neki kézzel-lábbal, mutatják, hogyan hajoljon meg, mint aki táncra kér. Még csodálkoztam is!

Amikor Milán visszajött, éppen vacsorázott az egyik trombitás, csak a másik fújta, az meg kicsit rekedt volt. Így aztán mindenki jól hallotta:

— Szabad táncra? Kicsi liba.

Ezt mondta nekem Milán, és meghajolt. Komoly volt, kellemetlen, biztosan nem értette, amit mond. Különben is megismertem az unokatestvéreim stílusát, tudtam, hogy az ő művük ez. De mégis végetért a szerelem. Intettem, hogy nem tán-

colok, és szóltam a háziaknak, hogy lefeküdnék aludni.

Csak a kamrában volt hely, mert a szobákban a vendégek tomboltak, oda toltak be egy heverőt a torták közé. Rengeteg torta volt, minden vendég hozott egyet, így szokás. A felét már ki is hordták, ezeket majd éjfélkor. Lefeküdtem a földig érő selyemruhámban, a koszorút se vettem le. Bár meghalnék most, azt kívántam; és ha majd itt rámtalálnak, jobb azért, ha szép vagyok.

*

Az unokatestvéreimmel, ha íratok, be is telik félig az emlékkönyv. Biztosan felmosták volna helyettem a konyhát, vagy megtisztítják az összes rezet, csak ne kelljen írniok. Mindig meghálálták azt is, ha megcsináltam helyettük az írásbeli házi feladatot. Közülük csak Gézike szeretett írni, tudott is. Elsős korában olyan szépen írt, mint a tanító néni, bár nem egészen, azért vették észre a dolgot. Úgyhogy Gézike okirathamisítónak számított, vártuk is, hogy majd börtönbe kerül.

Gézikének hármasa volt magaviseletből mindjárt elsőben, aztán úgy is maradt végig. Csak később már megszokták a felnőttek, elsőben még nagy volt a riadalom. Megfogadtatták vele, hogy megjavul; miért fontos az? A tanító néni is jelen volt a fogadalomnál és azt mondta Gézikének:

— Ha jó leszel, még ötösre is kijavíthatod az osztályzatot.

Így mondta szóról-szóra, hallottuk mindannyian, mert odarendeltek minket is a beszélgetéshez, hogy okuljunk. Gézike attól kezdve rendszeresen kérdezgette a tanító nénit:

— Jó vagyok már? Jó vagyok?

A tanító néni mindig azt felelte, hogy igen. Úgyhogy Gézike egyszer elérkezettnek látta az időt és kijavította a hármast ötösre. Sokat dolgozott vele, hogy szép legyen. Mikor észrevették, nagy botrány lett. Hogy miért? Hiszen a tanító néni maga mondta, ha jó lesz, kijavíthatja.

Hogy ez okirathamisítás, azt Szautner úrtól tudtuk. A nagyapám műhelyében dolgozott, de csak néha, mert más években meg egyetemre járt. Elég öreg volt már, úgy huszonöt éves, és elég okos is, mégis tanult esténként. Jól láthattuk, mert ott is lakott nálunk a műhely mögötti kis műhelyben. Az is benne volt a könyveiben, hogy okirathamisításért börtön jár. Szépen megterveztük hát, hogyan is lesz az, ha majd Gézike

bevonul a börtönbe. Azt mondták, én viszem neki az ebédet kosárban, ruhába takarva. Láttuk néha, hogy a városi börtön kapujában így vártak az asszonyok. Csak akkor még féltünk a börtöntől, mindig átmentünk a másik oldalra. Most persze jó lett volna tudni, hogy is folyik ott az élet. Gézike csak attól félt, hogy unatkozni fog. Szautner úr azt mondta, hogy ismer a történelemben olyan nagy embereket, akik a börtönben nyelveket tanultak. Gézike közölte, hogy erre ne is számítsunk, ő majd inkább szép lassan kifúrja a falat. Szautner úr tudta, hogy gróf Monte Cristo is így szökött, elmesélte részletesen a módszerét. De nem vettük ennek hasznát, mert Gézike valahogy mégse került börtönbe. Sőt a család is elfelejtette a dolgot nemsokára, mert következett a stelázsi.

Az unokatestvéreim közül az ikrek azzal állítottak haza, hogy stelázsit kell vinniök az iskolába, mert különben egyes lesz. Nálunk az éléskamrában sok stelázsi volt, de akkor már teleraktuk befőttel. Minden üvegen szép kis cédula díszelgett,, azon a befőtt neve — mint lakások ajtaján a névtábla — birsalma, szeder, sárgabarack, dinnyehéja cukorban. Szegény nagyanyám kezdte leüríteni az egyik polcot nyomban. Elég baj volt a múlt héten Gézikével, minek egy újabb veszedelem.

Én biztosan tudtam, hogy stelázsiból nem lehet egyest kapni, utánanéztem hát a dolognak. Persze hogy nem az iskolába kellett, csak az iskoladvarra, oda is csak létrának. Azzal akarták megmászni a várfalat, valami hadijátékra készült a legénység.

Így aztán maradt a helyén a sok befőtt-lakás, az ikrek meg kikaptak, mert becsapták a nagymamát. De hamarosan elfelejtették a stelázsit is, mert következett a tejesember panasza. Minálunk sose tartott sokáig egy-egy botrány, mert mindig lett újabb is, és akkor már azzal foglalkoztunk. Majnem minden napra adódott valami. Ahogy így utánaszámolok, nem is nagyon sokallom: hatan voltunk, hat nap van. A vasárnap pihenő.

*

Még rengeteg gyerekkel írattam volna az emlékkönyvbe, ha Szilveszter nem nyeli le a kulcsomat. De így se baj! Könyv nélkül is emlékszem rájuk.

GAÁL ÉVA rajzai

Simai Mihály

Bölömbika

Bölöm-bölöm, bömbölöm.
Nyári élet zöld öröm.
Tó vizét hörbölöm,
halpikkely a csőrömön.

Bömbölöm, böm-böm-böm,
de jön az ősz,
jön, jön, jön.
Búbánattal bömbölöm:
hová lett a zöld öröm?

Bölöm
bölöm,
költözöm.

Berencsy Sándor

Jön jégbakancsban

Kerek aranyerdőn
víg szüreti bál van
bükkfák tölgy-lányokkal
forgolódnak párban

madarak zenélnek
jókedvük égig ér
pók lebeg fonalán
táncoltatja a szél

kövér szőlőfürtök
zöld vére elfolyik
részeg a szőlőprés
dűlöngélve csuklik

levetkeznek a fák
didereg az erdő
tél jön jégbakancsban
sapkája hófelhő

Joó Katalin

Egészen a Tom folyóig

Salgótarjánban jártunk

A postás megrázta a fejét és újabb cigarettára gyújtott.

— Ki a csuda lehet ez a Kovács Mihályi Péter? A címzésen az áll, hogy SALGÓTARJÁN, POSTAFIÓK SZÁMA 19. Ez a KISZ-Bizottságé. De ott nem dolgozik ilyen nevű elvtárs!

Valami tréfa lesz vagy apróhirdetésre válasz! — tárgyalták az esetet a postások. A levél végül is megérkezett a rendeltetési helyére. Ez állt benne:

„VIRÁGOT KÜLDÜNK AZ ESKÜVŐRE."
Az aláírás: 1098. Z. I. Sólyomszem.
A postai pecsétén meg Bercel.

— Írjátok fel a többiekhez — mondta Kispál Veronika megyei úttörőtitkár —, hogy a berceli 1098. számú Zrínyi Ilona csapat Sólyomszem őrse is jelentkezik az úttörőévi akciónkhoz! Ha nem jelentkeznek — magyarázta nékem —, a szöveg az lenne, hogy ELHERVADTAK A VIRÁGOK.

A címzett Kovács Mihályi Péter — KMP, vagyis Kommunisták Magyarországi Pártja. A titok, a jelszó, jelmondat és a fedőnév azért szükséges, „nehogy a Gestapo megértse azt".

Nógrád megyében ugyanis **múltat** játszanak egész esztendőben a kisdobosok és az úttörők. 1944—1945-öt. Eljátszanivalójuk éppen elég van. Megyéjük nagy harcokat látott, és könyveket betöltő hőstettek születtek itt.

*

A balassagyarmati Ifjúság úti iskola úttörői vonaton, gyalogosan és autóstoppal idén nyáron végigjárták Nógrádi Sándor partizáncsapatának útvonalát. Ipolytarnócról indultak. Megnézték azt a kis kiállítást, melyet a szécsényi és a budapesti testvérkerület, Óbuda úttörői gyűjtöttek az ipolytarnóci pajtásokkal együtt. Vándorkiállítás lesz ebből a megye egyes iskoláiban, úttörőcsapatokhoz kerül majd. Közben állandóan gyarapodik a kis múzeum állománya: legutóbb a salgótarjáni munkásmozgalmi múzeum egészítette ki fényképmásolatokkal. Amikor ott jártam, éppen a szlovákiai Besztercebányáról — Banska Bystricáról — várták Hucsovicz Józsi bácsit, az ottani úttörőház igazgatóját. Valamilyen érdekes emléket, történeteket és adatokat hoz magával, — úgy ígérte — az ipolytarnóci múzeum részére.

Az út tovább vezetett, irány Karancsberény! Szép vadászház áll itt az erdő mélyén. Itt volt a partizán parancsnokság és itt dolgozott Nógrádi Sándor elvtárs. Mert egy-egy partizánakciót lehetőleg kicsiny áldozattal, de sok sikerrel kellett véghajtani, s ezt meg is kellett terveznil! Hangony, Járnokfői tanya, Borsodnádasd, s végül Szilvásvárad volt a „partizán útvonal". Tizennégy nap túra, vidámság, kirándulás. Akkor, 1944-ben élethalálharc volt!

De hát mi is volt tulajdonképpen itt, a k k o r ? Mit kutatnak ezek a pajtások?

*

1944-ben Salgótarján vidéke tele volt bujkálókkal. Az erdő férfiakat rejtett. Nem akartak hadba vonulni, fegyverrel harcolni Hitler oldalán. Egy náci hadifogságból megszökött kisebb szovjet katonacsoport is itt húzódott meg a hegyek alján. Ezeket az embereket egyesítette Nógrádi Sándor és partizáncsoportja.

Ki volt Nógrádi Sándor?

Ha élne, nyolcvanadik évét taposná. Vasmunkásként kezdte pályáját, s 1918-ban már a Párt tagja lett. A Tanácsköztársaság leverése után Csehszlovákiában, Franciaországban, Romániában élt. Később Moszkvában, a Lenin iskolán tanult. A második világháborúban, 1944-ben feladatként partizánegységet szervezett. Ott volt a „partizániskolán" Szőnyi Márton, Ősz-Szabó János, Ihász-Kovács Sándor. Ők harc közben hősi halált haltak.

28 emberből állt az alakulat, melyet repülőgép hozott a hegyek fölé, s ejtőernyővel érték hazai földet. Hamarosan sokan csatlakoztak hozzájuk; 1944 december 20-án partizánegységgé alakultak, melynek két százada és egy felderítőcsoportja volt már. A híradósok vezetője és a gazdasági ügyek intézője José Sandovál volt, a spanyol köztársasági hadsereg századosa. Szlovákok, magyarok, szovjetek harcoltak együtt. Soknyelvű, a szabadságért lelkesen harcoló csapat. Harcoltak és akadályozták az utánpótlást. Erdei ösvényeken, vízmosásokon haladtak, barlangok mélyén, erdészházakban rejtőztek. Nagy harcot vívtak a szlovákiai Abroncspusztán.

A Monosza hegy oldalán magyar és szlovák nyelvű felirat emlékezik rájuk.

*

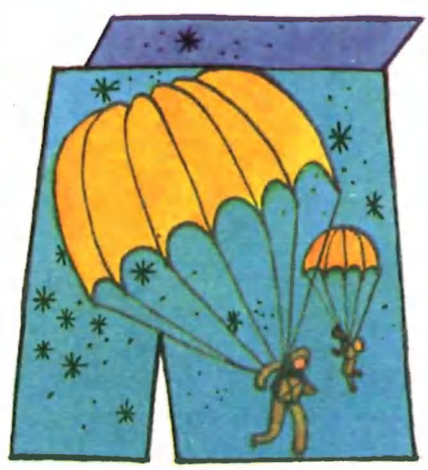
Kemerovó hatezer kilométerre van Nógrád megyétől, Salgótarjántól. A kemerovói terület fogalom: kétszer tüntették ki Lenin-renddel. Nemcsak személyt vagy kiváló üzemet illet meg ez a kitüntetés, hanem vármegyényi országrészeket is, ha munkában, termelésben, embernevelésben élen járnak. Nos, ennek a Kemerovónak testvére Salgótarján és Nógrád megye. 25 magyar úttörő járt ott idén, és ugyanannyi pionírt várnak viszontlátogatásra jövőre. A nógrádi gyerekek repülőgéppel utaztak Moszkváig, onnan két nap múlva tovább Szibériába, ugyancsak repülőn. Hogy milyen az a vidék túl az Urálon, a messzi Szibériában? Más, mint a megszokott erdős, hegyes Nógrád. Sík, tágas; nagyot szippant az ember a kristálytiszta levegőből. Nyáron nappal harminc fokos a hőség, éjszaka viszont tíz fokra hűl le. Közel van a tajga. Ott folyik a Tom folyó és az Ob sincs messze. Vendéglátóikkal barátságot kötöttek. Szép palóc babát készítettek itthon és valódi palóc viseletbe öltöztették, úgy vitték ajándékba. Jártak úttörőtáborokban, megfürödtek a szibériai folyók vizében. Találkoztak elvtársakkal. A vendéglátó házigazdák figyelmességét mutatja, hogy ezek között a látogatók között sokan voltak olyanok, akik jártak már Magyarországon harminc éve, mint felszabadítók. Soká emlékeznek majd arra az egyáltalán nem idős emberre, aki egységparancsnok volt Magyarországon a felszabadítási harcok idején. Ma Lenin-renddel kitüntetett iskolaigazgató Kemerovóban.

Meglepődést és büszkeséget akkor éreztek, amikor az egyik nagyüzem dísztermének üveges szekrényéből a nógrádi partizánok fényképe nézett vissza rájuk.

*

Lám, ilyen ez a világ; szlovák, román, szovjet, spanyol, magyar vér hullott a szabadságért hazánk földjén harminc esztendeje. Ma ez már történelem, izgalmas terv, gyalogtúra, barátságok építése, ápolása.

GÖRÖG JÚLIA rajzai

Dobra verjük!

Rolli és Flitzi Berlinből jelentkezik!

A KISDOBOS novemberi mellékletén láthattok bennünket. Állandó lakhelyünk Berlinben, a német kisdobosok lapjában az ABC Zeitungban (ejtsd: ABC cejtung — vagyis újság) van. A lapban mindig láthattok bennünket, és olvashattok utazásainkról. No persze, aki tud németül! A rólunk készült rajzokat azonban mindenki megérti, különösen, ha Schnapp kutyánk ott látható. Ő ugyanis nagy mókamester! Az a szokás minálunk, hogy úttörőünnepeken sátrakban kisebb-nagyobb színes golyócskákat árulunk. Ezekből a legügyesebb gyerekek elkészítenek bennünket. A mostani mellékletből vágjatok ki minket, állítsatok Cimea Viki, és Murzilka mellé könyvespolcotokra, tanulósarkotokba. Meglátjátok, ha ránk néztek, mindig mosolyogtok és mi valamennyien visszamosolygunk rátok.

Ne csak novemberben!

Idén is megrendezik novemberben a fogászati hónapot. A múlt évben négy és félmillió fogkefét és 20 millió tubus fogkrémet vásároltak hazánkban. Ez azonban nem elég a napi fogápoláshoz. Ahhoz, hogy egészséges légy, jó fogak kellenek. A jól megrágott, megőrölt falat a gyomor munkáját segíti. Sokan azt gondolják, hogy a tejfogakat nem kell gondozni, mivel amúgy is kihullanak, és majd vasfogak nőnek a helyükbe. Igenám, de hogyan lesz egészséges fog a lyukas, törött helyén? Fogadd meg a fogorvos és a felnőttek tanácsát, és ne csak a fogászati hónapban, hanem rendszeresen látogasd az iskolafogászati rendeléseket. Akkor is, ha még nem fáj a fogad!

Zakatol a múzeumvasút!

Széchenyi Istvánnak — akit kora a legnagyobb magyarnak tartott — kastélya ma már Nagycenken múzeum. Ő volt az első magyar közlekedési miniszter majd 150 évvel ezelőtt. Nagycenken, öt kilométeres keskenynyomtávú vasútvonalon régi mozdonyok és vagonok közlekednek. Valóságos „mozgó múzeum"! A MÁV Szombathelyi Járműjavító Üzem kiszes fiataljai újították fel ezeket. A minivasúton soproni és nagycenki úttörővasutasok teljesítenek szolgálatot.

Sok kicsi sokra megy

A sárszentmihályi általános iskolások 50 000 forintot takarítottak meg iskolai takarékbélyegben. A pénzen kirándulnak. Az egyik raj Budapestre látogatott, a másik pedig a Mátrába ment kétnapos túrára. A nyolcadikosok vonattal indultak négynapos útra, méghozzá az Északi Középhegység vidékére. Szép hagyomány ez, különösen, ha a forintokat nem a szülőktől kérik, hanem hulladékgyűjtésből, munkából származnak, mint ezeké a pajtásokéi!

DALLOS JENŐ rajza

Kék nefelejcs

1/ Figyeld meg, rajzold le, és küldd el a szerkesztőségünk címére: lakóhelyeden hol található vörös csillag? Az az épület, intézmény stb. melyen ezt látod, mikor épült, ma mi van ott? Ismersz-e onnan felnőtt dolgozót vagy kiszes fiatalt? Munkádat november 20-ig add postára! A legügyesebb rajzokat, írásokat, fogalmazásokat lapunkban közöljük, jutalmazzuk, esetleg a beküldő úttörőcsapatát meglátogatjuk! A pályázatra címünkön kívül rajzolj rá egy ötágú csillagot, hogy mi mindjárt tudjuk: pályázat érkezett!

2/ Egész esztendőben ahol tudnak, ott segítenek a kisdobosok és úttörők. T. T. = titkos tett. Egész évben várjuk a T. T. jelzésű leveleket tőletek! Saját őrsötök, rajotok, csapatotok titkos tetteiről írhattok, vagy arról is, mit végzett például az a vagy b osztály T. T. ügyben, T. T. egész évben érvényes!

3/ Novemberben már kopog a tél. Itt az ideje annak, hogy a kész madárodukat kitisztogassátok, s újakat is készítsetek. Az iskola udvarán, saját kertetekben vagy ablakotokban, erkélyen is helyezzetek el etetőket! Élelem — napraforgómag, dió, szalonnadarabok — legyen mindig ezekben!

Kedves Coffi! Olyan nagy öröm ért! Nemcsak tőled kaptam levelet, hanem

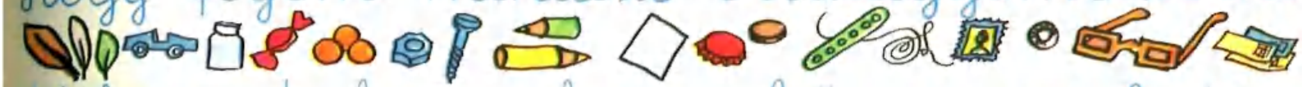

sok-sok gyerektől is! Jó sokáig tart, amíg mindet elolvasom, ezért majd februárban számolok be a levelekről. Most a köpenyemről írok neked. Tegnap véletlenül forditva fogtam meg, és minden kipotyogott a zsebeiből.

Hogy fogom mindezt visszagyömöszölni?

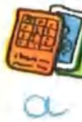
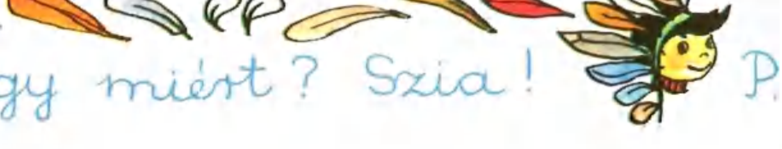

Milyen jó lenne, ha a köpenyemnek 10 zsebe lenne! Akkor mindegyikben mást tarthatnék... És most eszembe jutott valami. Van egy falvédő az asztalom fölött. Erre a falvédőre sok-sok szines zsebet varrtam. Tudod, mennyit? Huszat! Így mindennek bőven van helye.

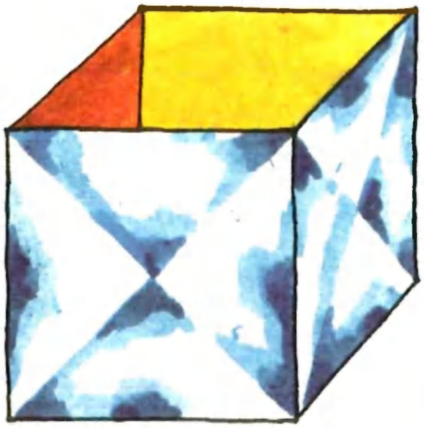

Feltűztem rá a tanrendemet, három őszi falevelet meg egy 3-ast írásból, amit ki akarok javitani. Anyukám is ide tűzi a tennivalóimat. Most már nyugodtan gyűjthetem tovább a kavicsokat, csigákat, régi pénzeket, naptárakat, kisautókat és legfőképpen a tollakat.

Ugye, tudod, hogy miért? Szia! P.

MARÉK VERONIKA munkája

Postafiók 100

Legkedvesebb levelem novemberben

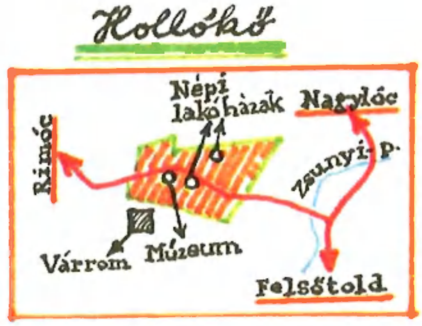
„Kedves Űr Kata! Mi felkutattuk a nagybajcsi emberek régi használati eszközeit. Gyűjtöttünk bölcsőt, vajköpülőt, a szövés-fonás eszközeit, agyag edényeket. A legnagyobb örömünk az volt, hogy idős emberek segítettek nekünk. Molnár Gyula bácsi a molnárok életével ismertetett meg bennünket, megmutatta a maga-készítette vízimalmát. A halászok életéről Oross Márta osztálytársunk nagypapája mesélt érdekes dolgokat. Amikor gyűjteményünket kiállítottuk, még a 83 éves Varga Gyula bácsi és felesége, Róza néni is eljött megnézni; ők is barátaink nekünk. Üdvözölnek

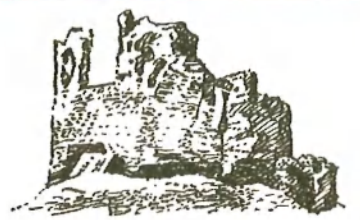
az Ibolya őrs 3. o. kisdobosai
9063 Nagybajcs, Ált. Iskola"

Nem térkép e táj

Negyedikes kisdobosoktól kaptam ezt a levelet: „Környékünk szép hegyes-dombos vidék. Egy magas domb tetején emelkedik a hollókői vár, amely sok turistát csalogat falunkba. Megnézhetik a műemlék házakat, múzeumot, szép palóc népviseletet. Kedves Űr Kata, minden olvasódnak figyelmébe ajánljuk szép, hangulatos falunkat." Ezek a kisdobosok, akik ilyen szeretettel írnak szülőföldjükről, érdeklődnek ám mások iránt is! Valóságos kutatómunkát végeznek, hogy minél jobban megismerjék hazánk különböző vidékeit. Akinek van kedve, írjon nekik saját szülőföldjéről. Címük: Csillag őrs, 3176 Hollókő, Általános Iskola.

Michl Ferenc kisdobos (6345 Nemesnádudvar, Petőfi Sándor út 59) beszámol egy őrsi kirándulásról. Kalocsán és Kiskőrösön jártak. A látottakat olyan pontosan, szépen írja le Feri, mint egy valóságos idegenvezető. Nem is idegen, hanem bennszülött módjára méltatlankodik, hogy a szép vasútállomást összefirkálták. Micsoda dolog az, rongálni a szépet?!

A sárbogárdi kisdobosoknak nagy élmény lehetett a Május 1. műanyaggyártó szövetkezetben tett kirándulás. Négyen is írtak róla: Vessely Károly, Simon Magda, Kiss Edit, Simon György. Nagyon jó megfigyelők mindannyian. Tudják, hogy 142 munkás dolgozik a szövetkezetben; a nyersanyagot a Szovjetunióból hozatják; a gépeket Olaszországból vették, az egyik 650 000 Ft-ba került; a műanyag 140 foknál olvad. Simon Gyuri még azt is megjegyezte levelében, hogy „a dolgozók fizetését nagyrészt ügyességük és szorgalmuk határozza meg". (Címe: 7000 Sárbogárd, Kossuth u. 37)

Sej élet, be gyöngy élet!

Gál Erika és Vida Csilla negyedikes kisdobosok (címük: 8733 Somogysámson, Fő út 154 és 98) nagyon jó barátnők lehetnek, mert együtt írtak nekem levelet, aztán összerajzgasztották. A „legkellemesebb kirándulásról" számolnak be, amikoris Farkas Mariannáék hegyén szalonnát sütöttek, és annyit játszottak, hogy rá se fért a levélpapírra a felsorolás. Amikor hazafelé mentek, gyíkkal találkoztak. Nekem pedig gyönyörű levél-gyűjteményt küldtek, ebből is láthatom, hogy rám gondoltak a kiránduláson.

Budai Tibor kisdobos (8872 Szentmargitfalva, Fő út 30) és a Nyuszi őrs tagjai előadták a Csipkerózsika című mesejátékot. A falu apraja-nagyja megtekintette, viharos tapssal értékelte az előadást.

Másodikos kisdobosok expedíciós útjukról írnak. Egy idős tanárbácsit látogattak meg, aki az iskola — kastély múltjáról, a környék történelméről beszélt nekik. Érdekes levelüket nemcsak egyszerűen aláírták, hanem pecsétet is tettek rá. Úgyhogy most már biztos: ők a „Rigó" őrs. (Címük: 2431 Perkáta, Általános Iskola)

Levélvárta

Szabó Klára (6100 Kiskunfélegyháza, Alkotmány u. 4) és Sáfrán Éva (8885 Borsfa, Zrínyi u. 148) egyik kérését teljesítem: íme közlöm, hogy levelezőpajtást keresnek. Másik kérésüket — hogy filmen szereplő gyerekek címét „nyomozzam ki" — nem tudom teljesíteni. Szakály Mária (9915 Katafa, Kossuth L. u. 63) fényképet is küld annak, akitől levelet kap.

Sokan kértek tőlem külföldi levelezőpajtást. Most jelentkezett két kislány a Szovjetunióból. Szívesen leveleznének magyar kisdobosokkal oroszul is, magyarul is. Címük: Andriskó Ica (295530 Vilok, Krupszka u. 20) és Hricinko Zsuzsa (285530 Vilok, Krupszka u. 7.)

Nagyon szeretne levelet kapni és mindenkinek válaszol majd Békési Erika negyedikes kisdobos (4281 Létavértes, Kossuth u. 66), Kovács Ildikó negyedikes őrsvezetőhelyettes (6913 Csanádpalota, Fürdő sor 5), Rákos Judit ötödikes úttörő (8960 Lenti, Honvéd út 10), ugyancsak ötödikes Gellai Judit (5510 Dévaványa, Arany János út 15), Bagi Ágnes harmadikos, harmadikosok levelét várja (6922 Földeák, Köztársaság tér 24).

Kívánom, hogy mindenki kapjon levelet, mindenki találjon igazi jó pajtást!

Űr Kata

Ferkai Loránt

Babák gombokból, filckorongokból

Úgy hiszem, Te szoktad időnként rendezgetni Anyuka gombosdobozának tartalmát, vagy — ha az a földre esve szanaszét gurul —, Te vagy az, aki fürgén összeszeded a sokféle formájú, nagyságú és színű gombokat. És bár ilyenkor elgyönyörködsz százféleségükön, az nem jut eszedbe, hogy a ruhadarabok összefogásán kívül még sok mindenre használhatók a gombok. A pici gombokból könyvjelző-, nagyobbakból dísz-baba is készülhet. Figyelj rám, elmondom, hogyan csinálhatod meg magad. Mindenekelőtt rendezgesd a gombokat csoportokba, nagyság szerint, ezen belül színek szerint is, így munka közben nem kell keresgéléssel töltened az időt. Ezután válassz ki a közepes nagyságú gombok közül két lábfejnek, vagy mondjuk cipőnek valót. Ez lehet kerek, de szögletes, lyukas, vagy fülesgomb is (1. ábra). Mindegyiken fűzz át kétarasznyi hosszú, vastag, erős fonalat, s arra húzz rá egymás után 6—8 színes üveggyöngyöt — ilyen is akadhat otthon, de vehetsz is olcsón sokféle színben. (2. ábra). Ha nem jutsz hozzá, sok apró gomb vagy fagyöngy is megteszi. Ha a két lábszár elég hosszú — és inkább hosszú legyen, mint kurta —, a szoknya-gombok következnek. Ezek fokozatosan kisebbedő gombok, amelyeket felfűzöl a láb-fonalakra (3.). A szoknyácska után egy kicsi gomb lesz a karcsú derék, majd néhány egyenlő nagyságú gomb a felsőtest. A karok ismét gyöngyből, kisgombokból lehetnek. A fonalat fűzd át előbb egy kicsi gombocskán (5.), ez lesz a kézfej, föléje fűzz néhány gyöngyöt, ez lesz a kar. A kar fonalát kösd a törzshöz a megfelelő helyre (6.). Ha mindkét kar a helyén van, egy kicsi nyakgomb felfűzése után a fej elkészítése következik. A fej arcszínű, tehát rózsaszínű vagy narancsszínű pamutgombolyag, pici könyvjelző-babánál 2 cm átmérőjű, 10—12 cm nagy díszbabánál pingpong-labda nagyságú legyen. Jó szorosra tekerd, hogy kemény legyen. Jó, jó, tudom, hogy nem szeretik, ha valaki keményfejű, de egy babánál mégiscsak más a helyzet, mint egy gyereknél! Jelen esetben azért, mert a baba haját barna, vörös vagy más színű vastag fonalból varrni kell a fejre (7. ábra). Az arc helyét természetesen kihagyod, s e helyre szemet és szájat varrsz fel, flitterből, gyöngyből, vagy ragasztasz más anyagból. A fej búbján varrj át 8—10 rövid fonaldarabkát, vágd egyenlő hosszúra, s kötözd össze, vagy köss rá hajszalagot, ahogy tetszik. A törzs fonalát varrd át a fejen, s a kész baba (8.) fején fűzz át felfüggesztő zsinórt.

Gombok helyett 1,5—2 cm átmérőjű színes filc-korongocskákat is használhatsz, ha tudsz filcet szerezni. (Anyu régi kalapjának darabjai talán elkunyerálhatók!) A filckorong-baba kéz- és lábfejei fagyöngyök lehetnek. A gyöngy fonalra fűzése után váltakozva kis gyöngyök és filckorongok felfűzése következik (9.), majd a baba összeállítása, ahogyan a gombbabánál csináltad. A filcbaba (10.) szintén lehet kisebb vagy nagyobb, s eszerint használhatod őt. Ugye nem kell mondanom, hogy ilyen csinos kis baba ajándéknak is nagyon alkalmas? Jó ügyeskedést kívánok.

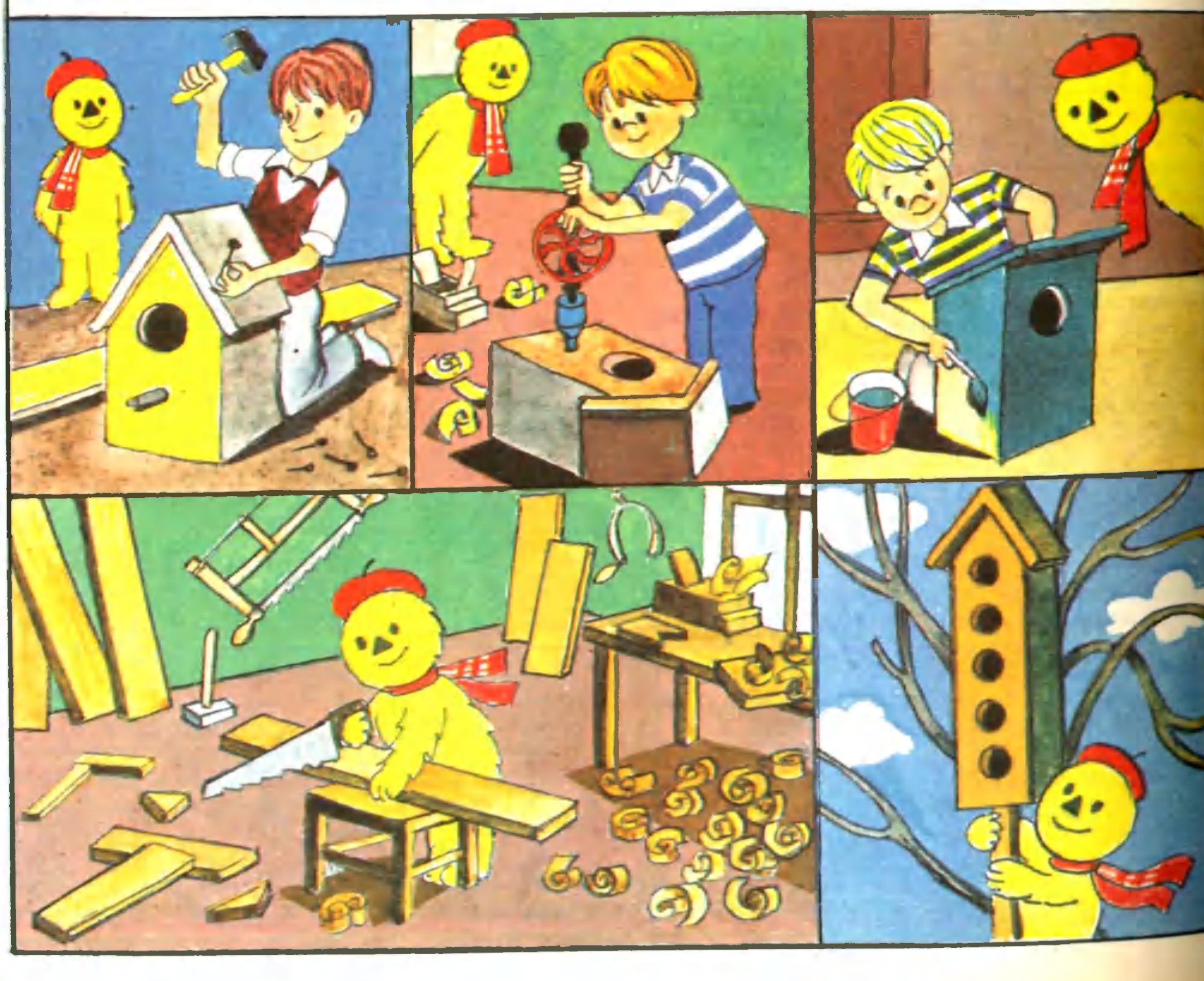

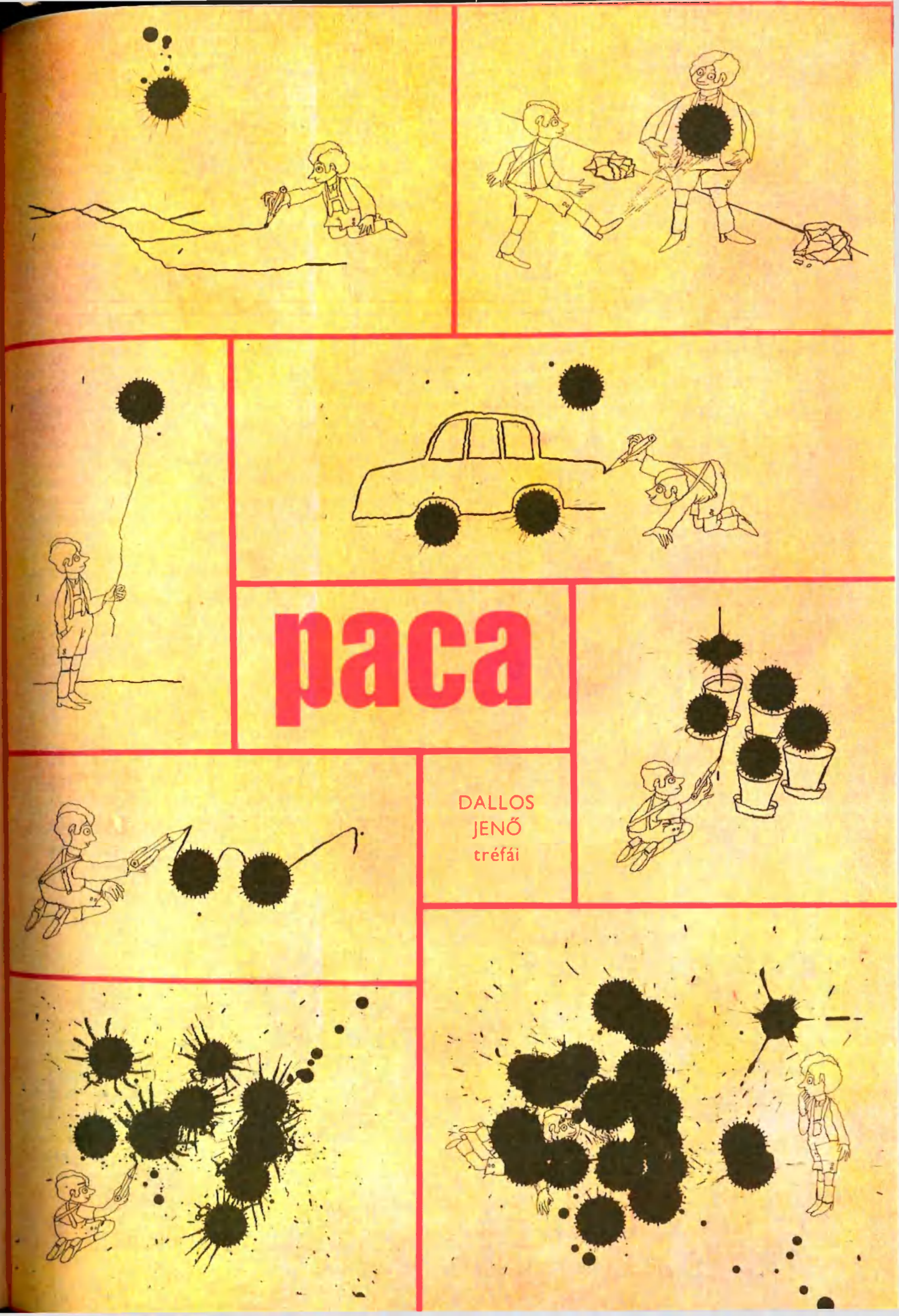

Az itt látható két képsort a szovjet gyerekek kedvenc lapjából, a „Murzilká"-ból vettük át. Akik elkészítették októberi kivágós mellékletünket, bizonyára felismerik Murzilka figuráját.

A felső képsor egy találós kérdés: Miért lesz zöld a kerítés? (mert a sárga és a kék szín egymásra festve zöldet ad)

Az alsó képsor Murzilkát, mint a madarak barátját mutatja be.

paca
DALLOS
JENŐ
tréfái

Játszópajtás

Meseország kapujában

Mini akadályverseny
esős, őszi napokra

Az akadályverseny állomásain úttörők segédkeznek és pontoznak. Egy-egy állomáson pontadással „osztályoznak": a legkiválóbb teljesítményűek öt pontot kaphatnak, a gyengébbek ennél kevesebbet. Igaz, az állomások a tanteremben, folyosóhajlatban vagy a lépcsőházban vannak, de az a fontos, hogy a versenyzők eljussanak a mesék birodalmába!

A battonyai gyerekek ezt úgy játszották, hogy az első állomáson boszorkánynak öltözött úttörő várta a kisdobosokat, és rémséges hókusz-pókuszokkal elvarázsolta őket! Az első gyereket békává, a másodikat gólyává, a harmadikat kutyává, a negyediket törpévé. Ha nyolcan-tízen vannak az őrsben, történhet a varázslat egyszerre két gyerekkel. A békának 10 métert kell békaugrásban ugrani, a kutya négykézláb szalad és a törpe guggolva jár.

A második állomásnál egy mondatban kell elmondani egy mese tartalmát. A mesék címét az állomásvezetők lapokra írják fel, s amit a versenyzők kihúznak, annak a tartalmát mondják el. Például: HÓFEHÉRKE. Ennek a tartalma valahogy így hangzik: „A világszép királynő irigy mostohalánya szépségére, s ezért el akarja pusztítani, ám furfangja hiábavaló, hisz hét kis törpe menedéket ad a lánynak, aki végül is férjhezmegy a mesebeli királyfihoz."

A következő állomáson bábot készítenek a gyerekek! Színes doboz, fonal, kukoricacső, fakanál áll rendelkezésükre, esetleg termések és gyümölcs: karalábé, alma stb. Ezekből kell legalább egy mesefigurát elkészíteniök, törpét, Jancsi-Juliskát stb. tetszés szerint. A legsikerültebbek a verseny végén közszemlére tétetnek — hadd lássa mindenki, hogy például milyen szép Hófehérke készülhet fehérgyökérből, kicsi, piros almából fekete pamut hajjal!

A következő feladat és állomás: segítsünk Hamupipőkének! Különkülön tálba válogassuk az összekevert szemesbab, lencse, kukorica szemeket! Tehát van egy nagy tál az összekevert szemekkel, és legalább három másik a szétválogatáshoz. Stopperrel vagy másodpercmutatós órával mérjük az eredményt. Az akadályverseny győztesei átléphetnek Meseországba. A jutalmazás másként történik, mint rendesen: a győztesek valamennyi résztvevő előtt elmondanak egy mesét, mégpedig olyant, melyet nem ismer mindenki. Jó játékot, jó mesélést kívánok!

Itt a szám! Hol a pont?

Matematikai rejtvényjáték — 3. feladat. Gáll Éva sorozata —

A keresett szótag betűi e számokból alakulnak ki az ábra jobb oldalán:

(1;2) (1;8) (4;8) (5;7) (5;3) (4;2) (1;2)

(7;8) (7;3) (8;2) (10;2) (11;3) (11;8)

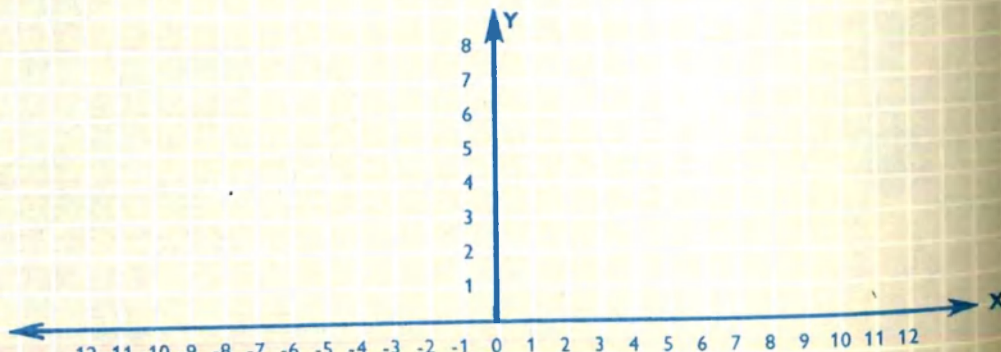
A megfejtendő rajz Budapest egyik nevezetessége, az ábra bal oldalán:

(—15;2) (—13;3) (—12;4) (—11;3) (—8;2) (—5;3) (—4;4) (—3;3) (—1;2)

(—15;1) (—1;1)

(—12;4) (—12;0)

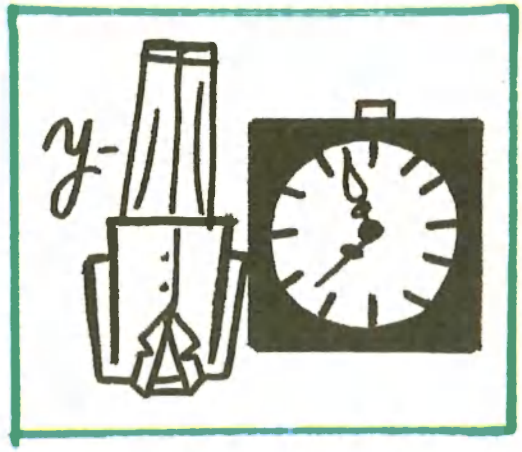
(—4;4) (—4;0)

N O V E M B E R I F E J T Ö R Ő

1. A képrejtvény magyar partizánvezér nevét adja. Olvashattok róla a Kisdobosban.

2. Legendás hírű cirkáló neve.

4. Vízszintes: 1. rés; 4. a Szovjet állam megalapítója; 5. Budapest is az. 7. fogoly
Függőleges: 1. lecsuk; 2. személyes névmás; 3. kihajít; 6. -re párja.
A 4. és 5. vízszintes sorokat összeolvasva egy városnevet kaptok, mely épülő vegyipari központ a Tisza partján.

3. Három betűfajta szerepel a magokon, melyiket választja a madár, hogy megoldódjék téli élelmezése? (A megfejtés tízbetűs szó)

Megfejtési határidő: november 20.

A megfejtéseket levelezőlapon küldjétek a Kisdobos szerkesztősége 1502. Budapest, Postafiók 100. címére. Ne felejtsétek felragasztani a levelezőlapra a fenti sarokban levő 11-es számot. Amelyik levélről ez hiányzik, nem kerül a jutalmazhatók közé. Ügyeljetek arra, hogy pontos címeteket — az irányítószámmal együtt — írjátok rá, valamint azt is, hányadik osztályba jártok.

FIGYELEM! Akinek az íróportrékból hat különböző képe összegyűlt, ne felejtse el szerkesztőségünk címére feladni, mert mint februárban írtuk, könyvjutalmat kap érte. A képeket természetesen visszaküldjük. Az újabb megfejtésekért a képeket továbbra is gyűjtsétek!

Az októberi rejtvények helyes megfejtése: 1. Társadalmi munka a lakóterületen. 2. Móra. 3. Október hat. 4. Vörös csillag.

ROLLI és FLITZI a mellékleten

Pontosan vágjátok körül a két baba alkatrészeit a vastag fekete vonal szélén. A vékony szaggatott vonalak mentén hajlítsátok be és ragasszátok össze a tagokat. Kivéve a törzset és a fekete cipőcskéket: a cipő orrát előre, a gömbölyűbb felét hátra hajtsátok és ragasszátok rá a barna talpakat, hogy biztosan álljanak a lábukon. A végtagokat a has és hát közé dugjátok, és a karikával jelölt pontokon iratkapoccsal rögzítsétek. Így a kéz és láb mozgatható. A propellert gombostűvel illesszétek Rolli fejére.

Ára 4,— Ft

Arattam én a múlt nyáron,
A hasznát még ma is várom!
Termett búza, termett árpa,
Jóllakott az úr magtárja.

Pedig de sok izzadtságom
Csorgott el ott a határon!
Ugyan mi is lett belőle?
Valaki meghízott tőle!

Nincs is esze a szegénynek,
Hogy élhetne, mégse élhet:
Másnak adja vérét, máját,
Azok meg csak elprédálják.

De szeretném elkiáltni,
Hogy hallaná meg akárki:
Ki nem kapál, ki nem arat,
Az egyen az asztal alatt!

NÉPKÖLTÉS

